

मुळी निम्न पातळी बंधारा, ता.गंगाखेड, जि.परभणी या बंधान्यासाठी अस्तित्वातील गोडबोले द्वाराऐवजी प्रस्तावित उभ्या उचल द्वाराच्या प्रस्तावास विशेष दुरुस्ती /विस्तार व सुधारणा अंतर्गत प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : प्रमाप्र-२०१९ / (प्र.क्र. १६८/ २०१९)/सिंव्य/(कामे)

मंत्रालय मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : १२/०३/२०२०

वाचा-

१. कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद यांचे पत्र क्र. गोमपाविम/तां-३/विवसु/नांपामं/मुळी बंधारा/गेट/४७६७, दि.०६/०५/२०१९.
२. शासन निर्णय, क्र.प्रमाप्र-२०१७/५६६/१७/सिंव्य(कामे), दि.३१/०८/२०१८
३. शासन निर्णय, क्र.संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.५५१/१७/सिंव्य(कामे), दि.२७/११/२०१८
४. शासन निर्णय, क्र.संकीर्ण-२०१६/२७/२०१६/लपा-०२, दि.२६/०५/२०१७
५. शासन निर्णय, क्र.प्रमा-२०१३/(प्र.क्र.७८५/१३)/सिंव्य (कामे), दि.०१/०८/२०१९

प्रस्तावना :-

शंकरराव चव्हाण विष्णुपुरी प्रकल्प, ता.जि.नांदेड या योजनेच्या भाग-२ अंतर्गत गोदावरी नदीवरील ११ बंधान्यांपैकी मुळी निम्न पातळी बंधारा गोदावरी पाटबंधारे विकास महामंडळांतर्गत परभणी जिल्ह्यातील गोदावरी नदीवर गंगाखेड तालुक्यात बांधण्यात आला आहे. सदर प्रकल्पाचे पाणलोट क्षेत्र १४०० चौ.कि.मी असून या प्रकल्पाची सिंचन क्षमता १७०५ हे. आहे. प्रकल्पाचा एकूण प्रकल्पिय पाणीसाठा ११.३५ दलघमी असून प्रकल्पीय पाणी वापर ११.१५ दलघमी, जिवंत पाणीसाठा १०.०६ दलघमी व मृत पाणीसाठा १.२९ दलघमी इतका आहे. बंधान्याची लांबी २३१.५० मी. असून महत्तम उंची ११.५८ मी. इतकी आहे.

शंकरराव चव्हाण विष्णुपुरी प्रकल्प, ता.जि.नांदेड या योजनेच्या भाग-२ अंतर्गत गोदावरी नदीवरील बंधान्याचा समावेश असून यामध्ये मुळी निम्न पातळी बंधान्याचा समावेश आहे. सदर योजनेच्या प्रशासकीय मान्यतेच्या नियोजनानुसार बंधारा श्रृंखलेतील ११ बंधान्यांपैकी ०९ बंधान्यांना स्वयंचलित, तर ०२ बंधान्यांना उभ्या उचल पद्धतीचे दरवाजे बसविणे प्रस्तावित होते. तथापि, ऑगस्ट, २००६ च्या पूर परिस्थितीच्या पार्श्वभूमीवर दि. २६/९/२००६ रोजीच्या कार्यकारी समितीच्या बैठकीत सर्व बंधान्यांना उभ्या उचल पद्धतीचे दरवाजे बसविण्यास मान्यता कळविण्यात आली. तथापि, गोदावरी सारख्या मोठ्या नदीवर स्वयंचलित दरवाज्यांची दरवाजे कायम करण्याचा दिनांक २४/१/२००७ रोजीच्या कार्यकारी समितीच्या बैठकीत निर्णय होऊन मान्यता प्राप्त झाली. हा प्रयोग यशस्वी झाल्यास या स्वयंचलित दरवाज्यांचे प्रचलन पुराचे वेळी स्वयंचलित रित्या होईल व त्यासाठी लागणारे खर्चीक व्यवस्था व मनुष्यबळ वाचेल असा या मागे उद्देश होता. परंतु सन २०१२ व सप्टेंबर २०१६ मध्ये झालेल्या अतिवृष्टी कालावधी पूरपरिस्थितीमुळे मुळी निम्न पातळी बंधान्याची गोडबोले प्रकारातील स्वयंचलित द्वारे क्षतीग्रस्त झाली आहेत. सन २०१२ आणि सप्टेंबर २०१६ चा अनुभव विचारात घेता गोडबोले प्रकारातील स्वयंचलित दरवाजे या बंधान्यासाठी योग्य नाहीत असा सविस्तर अहवाल सादर करण्यात आलेला आहे. सन २०१२ व २०१६ चा अनुभव लक्षात घेता स्वयंचलित द्वारांची कार्यप्रवणता गोदावरी नदीच्या पुरपरिस्थितीत दिसून आली नाही.

सप्टेंबर २०१६ च्या पूरपरिस्थितीत मुळी बंधान्याची सर्व २० स्वयंचलित द्वारे क्षतीग्रस्त झाली आहेत. सन २०१२ व २०१६ चा अनुभव लक्षात घेता स्वयंचलित द्वारांची कार्यप्रवणता गोदावरी नदीच्या पूरपरिस्थितीत दिसून आली नाही. गोदावरी नदीवरील बंधारा श्रृंखलेतील इतर उभ्या उचल पध्दतीच्या द्वारे असलेल्या बंधान्याची मागील काही वर्षातील सुलभ व विना अडथळा यशस्वीता पाहता भविष्यातील उपयुक्तता कायम ठेवण्यासाठी मुळी बंधान्यासही उभ्या उचल पध्दतीचे दरवाजे बसविणे सुयंक्तिक राहिल याबाबतचा अभ्यास व संकल्पन करणेकरीता मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक यांना प्रस्तावित करण्यात आले. यामुळे बंधान्यास स्वयंचलित द्वारांऐवजी उभ्या उचल पध्दतीचे द्वारे बसविणेबाबत पर्यायांचा अभ्यास व संकल्पन करणेकरीता शासनाच्या दिनांक १४/०२/२०१८ च्या पत्रान्वये मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना नाशिक यांना निर्देश देण्यात आले आहेत. त्या अनुषंगाने मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना नाशिक यांनी उभ्या उचल पध्दतीच्या द्वारांचा सर्वसाधारण आराखडा सादर केला असून त्यास मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, औरंगाबाद यांचे पत्र दि. २०/१०/२०१८ अन्वये मान्यता प्राप्त झाली आहे. सर्वसाधारण आराखडयामध्ये उभ उचल पध्दतीचे १० मी. X ४ मी. आकाराचे दरवाजे प्रस्तावित आहेत. उभ्या उचल पध्दतीच्या द्वारांच्या उभारणीमुळे बंधान्या अंतर्गत १७०५ हे. सिंचन क्षेत्र पुर्नस्थापित होणार असून ११ गावे व गंगापूर शहराचा पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न सुटणार आहे. त्याअनुषंगाने मुळी निम्न पातळी बंधारा ता. गंगाखेड, जि. परभणी या बंधान्यासाठी अस्तित्वातील गोडबोले द्वाराऐवजी प्रस्तावित उभ्या उचल द्वाराचा प्रस्तावांच्या कामांना प्रशासकीय मान्यता देण्याचा शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

मुळी निम्न पातळी बंधारा ता. गंगाखेड, जि. परभणी या बंधान्यासाठी अस्तित्वातील गोडबोले द्वाराऐवजी प्रस्तावित उभ्या उचल द्वाराचा प्रस्तावांच्या कामास विस्तार व सुधारणा लेखाशिर्षाअंतर्गत रु.१३,२८,२४,९७९/- (including royalty Rs. १,४९,००९), १% विमा रु.१३,२८,२४९/-, ३% अनुषंगिक खर्च रु.३९,८४,७४९/-, १२% टक्के GST रु.१,५९,३८,९९७/- अशा एकूण रु.१५,४०,७६,९७५/- (रु. पंधरा कोटी चाळीस लक्ष शहात्तर हजार नऊशे पंच्याहत्तर) एवढ्या खर्चाच्या प्रस्तावास नियोजन व वित्त विभागाच्या सहमतीने खालील अटींच्या अधीन राहून प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

१. शासन परिपत्रक क्र.प्रमा-२०१३/(७८५/१३)/सिं.व्य.(कामे), ०१.०१.२०१५ मधील मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करणे अभिलेखे ठेवणे व कार्यवाही करणे महामंडळावर बंधनकारक आहे.
२. शासन परिपत्रक क्र. बैठक -०११९/(प्र.क्र.१३९/२०१९)/यांत्रिकी, दि १६.१२.२०१९ मधील मार्गदर्शक सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करणे बंधनकारक आहे.
३. शासन पत्र दि.०४/०६/२०१६ अन्वये तपासणी सूचीतील मुद्दे आर्थिक निकष मा.राज्यपाल महोदय यांच्या निर्देशानुसारनिधी खर्च करणे, दायित्व निर्मिती मर्यादेत राहण्यासाठी कामाचे योग्य नियोजन करणे याची संपूर्ण जबाबदारी महामंडळाची राहिल.
४. तांत्रिक मान्यतेपूर्वी बांधकामाचे सविस्तर सर्वेक्षण व संकल्पनावर आधारित तरतूद करण्याची संपूर्ण जबाबदारी महामंडळाची राहिल.

५. अंदाजपत्रकात गृहीत धरलेले आराखडे / संकल्पने दरसूची बाह्यबाबी व वहन अंतरे तपासून अंदाजपत्रकास सक्षमस्तरावर तांत्रिक मान्यता प्रदान करावी.
६. प्रस्तावित कामांमुळे होणाऱ्या खोदकाम/तोडफोड याद्वारे उपलब्ध होणारे बांधकाम साहित्याचा पूर्ण वापर करून बचत साधावी.
७. कामाचा खर्च उपलब्ध अनुदानातून प्रशासकीय मान्यतेच्या मर्यादेत व नियोजित वेळेत पूर्ण करण्यात यावा. सदरची कामे पूर्ण होईपर्यंत त्रैमासिक प्रगती अहवाल शासनास सादर करावा. काम पूर्ण झाल्यानंतर त्याबाबतचा पूर्णत्व अहवाल शासनास त्वरीत सादर करावा.
८. विषयांकित प्रशासकीय मान्यता अंदाजपत्रकातील तरतूदी, दर , वहनअंतर ,संकल्पन व इतर तांत्रिक निकष याबाबतची संपूर्ण जबाबदारी क्षेत्रीय मुख्य अभियंता (यां) व अधीक्षक अभियंता(यां) यांची राहिल.
९. सदर प्र.मा. अंदाजपत्रकातील कामांसाठी कोणत्याही प्रयोजनार्थ मंजूर प्रशासकीय मान्यतेच्या मर्यादेबाहेर जाऊन, निधी वितरण अथवा अतिरिक्त खर्च करता येणार नाही. तसेच प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यतेची मंजूरी दिल्या नंतर पुन्हा सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देता येणार नाही . या संदर्भात प्रचलित शासन निर्णय, CWC ची मार्गदर्शक तत्वे, वित्तीय अधिकार मर्यादा, विहित केलेली निविदा कार्यपद्धत याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.
१०. सदर कामांमुळे १००५ हे.सिंचनक्षेत्र पुर्नस्थापित करण्याची संपूर्ण जबाबदारी अधीक्षक अभियंता यांची राहिल.
११. सदर प्रकल्पावर पाणीवापर संस्था स्थापन करून ती हस्तांतरीत करणेची संपूर्ण जबाबदारी अधीक्षक अभियंता यांची राहिल.
१२. सदर अंदाजपत्रकात १२% वस्तु व सेवा कर गृहित धरण्यात आला आहे. तथापि, जलसंपदा विभाग सामाईक दरसूची सन २०१७-१८ मधील सर्वसाधारण टिप्पणी मुद्दा क्र.अ) १) नुसार प्रत्यक्ष वस्तु व सेवा कराची परिगणना करावी व त्यानुसार सक्षम स्तरावर तांत्रिक मान्यता प्राप्त करून घ्यावी.

प्रस्तावित कामावर होणारा खर्च ४७०१ मोठे व मध्यम पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च, ८०-सर्वसाधारण, १९०-सार्वजनिक क्षेत्रातील व इतर उपक्रमातील गुंतवणूका, (१०) (०२) गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळास भागभांडवली अंशदान (मराठवाडा विभाग) (कार्यक्रम) (४७०१ जे १४९) ५४ गुंतवणुका या मुख्य लेखाशिर्षखालीकरावा व मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

आंतरवित्त सल्लागार व सह सचिव यांच्या सहमतीने व नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.१५५/१४३४ दि.२८/११/२०१९ व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ३२७/व्यय-१२, दि.०४/१२/२०१९ नुसार हा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

या कामास प्रदान करण्यात आलेली प्रशासकीय मान्यता सिं.व्य (कामे) कार्यासनाच्या नोंदवही सन २०१९-२० मध्ये अ.क्र. ३१ वर नोंदविण्यात आलेली आहे.

सदर शासन निर्णय संकेतस्थळावर www.maharashtra.gov.in उपलब्ध करण्यात आला असून त्यांचा संगणक संकेतांक क्र. २०२००३१३१२५९१९७९२७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(रो.र.पोळ)
शासनाचे अवर सचिव

प्रत:-

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे कार्यालय,
३. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे कार्यालय,
४. मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष,विधानसभा,विधानभवन,मुंबई,
५. मा.सभापती/उपसभापती,विधानपरिषद, विधानभवन,मुंबई,
६. मा.विरोधी पक्षनेते, विधानसभा, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन,मुंबई,
७. मा.विरोधी पक्षनेते, विधानसभा, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन,मुंबई,
८. मा.मंत्री, जलसंपदा यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
९. मा.राज्यमंत्री, जलसंपदा यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय,मुंबई,
१०. अप्पर मुख्य सचिव (नियोजन) यांचे स्वीय सहायक, नियोजन विभाग, मंत्रालय,मुंबई,
११. अप्पर मुख्य सचिव (वित्त) यांचे स्वीय सहायक, वित्त विभाग, मंत्रालय,मुंबई,
१२. प्रधान सचिव (जलसंपदा) यांचे स्वीय सहायक, जलसंपदा विभाग,मंत्रालय,मुंबई,
१३. सचिव (जसंव्य व लाक्षेवि) यांचे स्वीय सहायक, जलसंपदा विभाग,मंत्रालय,मुंबई,
१४. सचिव (प्रकल्प समन्वय) यांचे स्वीय सहायक, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय,मुंबई,
१५. महालेखापाल-१ (लेखा व अनूज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
१६. महालेखापाल-२ (लेखा व अनूज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर,
१७. कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद.
१८. आंतरवित्त सल्लागार व सहसचिव, जलसंपदा विभाग,मंत्रालय,मुंबई,
१९. मुख्य अभियंता जलसंपदा विभाग, औरंगाबाद,
२०. अधीक्षक अभियंता, नांदेड पाटबंधारे मंडळ, नांदेड
२१. कार्यकारी अभियंता, लघु पाटबंधारे विभाग, परभणी,
२२. निवड नस्ती.